

ÉLET ÉS KULTURA

SZINHÁZ

TACSKÓ. Dario Nicodemi egy régen játszott vígjátékának, a Scampolónak, Tökmagnak felújítása; Révay József új fordításában, új címmel, mely azok számára, akik látták már egyszer a darabot, kétségtelenül meglepésztő lehet. Az író téma-megválasztása erősen romantikus ízű. Jósika: Abafi-jában találkozunk hasonló témával: a jöttet, hogyan téríthet vissza valakit a teljes zűllés útjáról. A cselekmény természetesen modern környezetben játszódik. Tacsó, a szegény „lápvirága” csak egyedül tiszta és erős ebben a sekélyes életű környezetben, mellyel minduntalan összeütöközésbe kerül.

Tacsó szerepét *Fesztoráczy Kató* játszotta bensőséggel, melegséggel, a gazdag érzelmi skálájú szerep teljes átélésével és szemképráztató csillogtatásával. Nem túlozunk, ha azt állítjuk; mintha az ő egyéniségéhez mérte volna a szerző képzeletbeli, idealizált alakját, akiben annyi jóság van, mint amennyi rossz van az életben. *Fesztoráczy Kató* igazi művészlélek, akiben megvan az átélési képességének kifejező ereje, tud játszani, hatni és megindítani.

A mérnök szerepét *Ladányi Ferenc* alakította, művészi képességeinek legteljesebb hullámvázásával. A Diderot-féle megállapítást a vígjátékot játszó színészről (Paradox sur le comédien) játékaival mintha igazolta volna. Alakításának hideg és meleg színei csak akkor ragyogtak igazán, ha önmagát adhatta.

Petur Ilona, *Erdész Irén*, *vitész Márton Sándor* nem tudták az olasz darab feszültségét, fokozott temperamentumot, melegséget és hevesiséget, gúnyorosságot és érzelmességet követelő jeleiteit kellő erővel megeleveníteni.

SZENTIVÁNEJI ÁLOM. A Városi Színház vezetőségének felfogását és arra irányuló törekvését, hogy lehetőleg klasszikus értékű darabokat mutasson be, igazolja és támogatja a szegedi közönség, melynek izléséről már annyi rosszat elmondtak a múltban, holott a színház látogatottsága, főképpen a komoly értékű darabok előadásain, éppen az ellenkezőjét bizonyítja.

Szegednek van színházi közönsége, csak nem szabad izlését lebecsülni, komolytalan darabok előadásával leértékelni. A klasszikus értékű mű, a kitűnő játék közönséget nevel magá-

nak, mely aztán hatással van a színházra is, melytől mindig komolyabbat és tökéletesebbet vár.

Ennek a kölcsönös hatásnak nagyszerű eredményét láttuk a Szentivánéji álomban, mely a mesék, az álmok tündéri világát lopja a vérszagú világra.

A szerelem, az álmok nagy varázslója, az illatokkal terhes, csillagos nyári éjjen mezejt a szíveket.

Shakespeare szenvedélyes, gúnynal mérséklő, metaforákkal csillogó, ódai szárnyalású nyelve Arany művészi fordításában teljes ragyogással pompázik. És ide művész kell, aki tökéletessé teszi az illuziót, amelyre a ma embernek oly nagy szüksége van.

Az ókor párás multon áttetsző mesés világának illuzója teljes. Spander — *Ladányi Ferenc*, *Hermia — Vajay Erzi*, *Demetrius — Varga D. József*, *Helena — Dénes Anni* játéka töretlenül, álomszerűen pereg *Oberonéval (Sághi István)* és *Titániával (Isaszeghy Kornélia)* együtt. A szemekre csepegtetett bűvös szer, melytől az álomból ébredő azt szereti meg, akit elsőnek megpillant, még *Titániát*, a tündérrálynőt is megzavarja és ébredésekor szerelmes lesz egy ostoba szemérmes fiúfráterbe. (*Zubolyt Bakos Gyula* játéka.) Kétségtelen, álom a keletkezett bonyodalom, de olyan álom, melynek valósága és igazsága mindig örök emberi voltunkra emlékeztet. Shakespeare mesteri kézzel keveri az emberi érzések ezértelenségét. E kedves és gyengéd figurákban amint, hol könnyesen, hol elragadtatva, hol megzavarodva a szerelem szépségétől, kergetik egymást a csillagos ég alatt, nem magunkat látjuk-e? A Shakespeare-i ellentétek legköltőibb alkotása ez a mű. A szerelem gúnyolása és dicsőítése. Az érzelem isteni, de tárgya sokszor közönséges. A szerelem vak. Aranyos lepke vergődik a pocsolójában, és minden nyomorúsága ellenére megőrzi szépségét. Mennyi jellem egyetlen akarát bűvös ígézetében! A képzelet tündéri csapongása ez a valóság felett.

A Szentivánéji álom művészeinek teljes mértékben sikerült megéreztetni Shakespeare tündéralmát, illuziókeltő játékuk zavartalanul ragyogtatta a költő akarát. De meg kell mondanunk, a „tündérek” nyugodtan ki lehetett volna hagyni, egyszerűen azért, mert egy csöppet sem voltak tündérek.

Természetesen Maklári Márta kivételével, aki táncával, fellépésével, karcsú alakjával igazán finom, légius jelenséggé vált. *Both Béla* rendezése egyébként mesteri volt.

Mendelssohn kísérő zenéjét Fricsay Ferenc vezényletével a zenekar kitűnően játszotta.

ESKÜVŐ. A Városi Színház prózai együttésének legjobbjai ezúttal *Edouard Bourdet*nek egyik nagyon finom, lélek-elemzésekkel teli darabját adták elő és, dicséretükre legyen mondva, kitűnően. A léleknek olyan mélységeit, olyan halovány rezdüléseit is meg tudták éreztetni, melyet csak a legjobb francia filmekben láttunk.

A darab igazi francia darab. Szellemes, az író alakjait nagyszerűen mozgatja a színpadon, és témája mi lehet más: a szerelem. Pierre, a negyvenéves nős családapa szerelmes lesz a felesége hűgába. Ezt az érzést cselekvéseivel komplikálja a rokon és béna Adrienne, aki gyermekkori szereimével rajong Pierre-ért, reménytelenül. A darab látszólag jól végződik, mégis van egy bukott tragikus hőse, Adrienne, aki lélekben omlik össze. Ez volna a cselekmény külső váza, melyet az író az élet forró melegségével tölt meg. A téma nem különös, de a kivitel és a megoldás mesteri. A darab sikere az Adrienne szerepét játszó művészen fordul meg. *Dénes Anni* játszotta és ezúttal a neki való szerepben remekelt.

Egy szép, de béna, idealista, de szerelmében önző, intelligens, a valóság iránt azonban érzéketlen leány szövényes lelki világát kellett érzékeltetnie. Dénes Anni fölényes intelligenciával, áradó melegséggel és döbbenetes hűséggel játszotta meg nehéz szerepét. *Isaszeghy Kornélia* Marienne, a sógor-nő szerepébe szintén nagyszerűen beleélte magát. A lángoló ifjúság tavasza, üdésége, bája, önbizalma áradt játékából, ahogy a darab azt megkívánta. *Petur Ilka*, *Völcsey Rózsi*, *Donáth Kató*, *Surányi Ilona*, *Inczedy Kató* játékát csak dicséret és elismerés illetheti. Bourdet a nő lélekrajzát nagyon jól ismerte és most az egyszer azt kívánta, hogy a szereplők önmagukat: a nőt mutassák meg, ha hűséges, önfeláldozó családanyának és feleségnek kell lenni, ha leányát féltő anyának és anyósnak, ha süketnek és vénnek. A férfiakról már nem mondhatunk el ennyi jót. *Szegedi Szabó István*, aki egyébként a szegedi színház legkitűnőbb színészeinek egyike, egyéniségének meg nem felelő szerepben, nem tudta teljesen feladatát betölteni. *Bakos Gyula* a tábornok szerepét egy kicsit túlozta. Henry szerepében *Varga D. József* kammasos fellépésével jól játszott. Az itt felemlgetett hibák azonban számtalanszor felragyogó művészi erőnyeik mellett, másodrangúak. Az együttes végeredményben komoly művészi teljesítményt nyújtott.

MADÁCSY LÁSZLÓ

ZENE

DOHNÁNYI ERNŐ játszott a Szegedi Filharmónikusoknak első jubileumi hangversenyén november 7-én. A magyar muzsika e kiváló mestere töretlen szépségbe öltöztette Mozartnak ritkán hallott „koronázási zongoraversenyét”. Dohnányi ma is fiatalos könnyedséggel játszik, rugalmas technikával, költőien színes elképzeléssel. Bileltése ma is utánozhatatlanul finom. Törékeny, halk, nemes pianissimói, vi-harszerűen száguldó, vakmerő passzáz-sai ma is bámulatot keltenek. Mozart-nak Török indulóját játszotta még csip-keszerű cizellált, briliáns előadásban. Új szegedi szerzőt is avatott a Fil-mónia. Kozáky István piarista zene-szerző Bálint-szvitjét adták elő nagy szeretettel és tehetségesen. A XVI. századi lantművész, Bakfark Bálint mester lantfantáziái keltek életre eb-ben a szvitben a zenekar mesterien

hangszerelt és megkomponált, mind az öt tételben csodálatosan ható, mai zenei köntösbe öltözhetté nyelvezetén. Kozáky zeneszerzői és stílusbeli munkája kidomborítja a műben a XVI. századi mester muzsikájának ősi, igazi magyarságát, szemben a róla eddig terjesztett zenetörténeti tévedésekkel. A mű egyes tételeiben elvonult előttünk a XVI. századi magyar lantos praepa-liestrinás kontrapunktikája, *eredeti er-délyi cantus firmussal* átszőtt, és a mohácsi vész korának világát idéző fugatója, aztán egy mélabusan hangzó, fenséges Air-ben a magyar lantos egé-szen Beethoven-szerű gondolatokat idé-zett, míg a pikáns hatású francia tánc, a Gigue, a maga könnyed világával Mozartra emlékeztetett inkább. Míg ebben a tételben azt mutatta be Kozáky, hogy menyire „nyugateurópai” is tudott lenni ez a maga korában